

Lokal Utvecklingsplan

Vuollerimbygden

Jokkmokk kommun, Norrbottens län

December 2011

Innehållsförteckning

Så här startade arbetet med den här planen	Sid 3
Vuollerimbygdens profil	Sid 4
Karta över Vuollerim	Sid 6
Vuollerim – Där allt och alla möts	Sid 7
Det historiska kulturlandskapet	Sid 8
Vår vision inför framtiden	Sid 10
Förslag att ta tag i	Sid 10
Kontaktpersoner	Sid 14
Bilaga 1: Befolkningsstatistik	Sid 15
Bilaga 2: Föreningar	Sid 16
Bilaga 3: Företag	Sid 17

Så här startade arbetet med den här planen

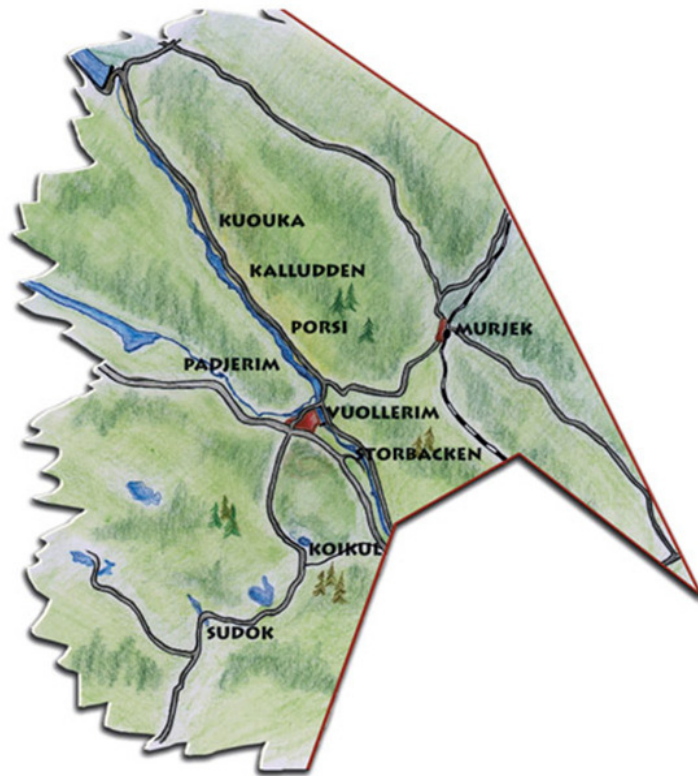
Arbetet med lokal utveckling har lång historia i Vuollerimbygden – så länge som det bott människor här. Det finns en stor erfarenhet av och förmåga till att ta tag i situationer för att lösa frågor när det behövs. I olika sammanhang, ofta vid ”brandkårsutryckning” har det blivit tydligt att det skulle vara av stort värde att ha en bättre framförhållning när det gäller frågor som rör bygdens existens och framtid. En plan som ger inspiration till utveckling och förändring och är av stort värde.

Det aktuella arbetet med att ta fram denna lokala utvecklingsplan beslutades att starta upp under ett folkmöte på Folkets Hus i Vuollerim i februari 2010. I mötet beslutades att bilda en öppen arbetsgrupp för att hålla i arbetet med att få fram den information som behövs för att formulera en förankrad och fungerande utvecklingsplan för Vuollerimbygden. Arbetet med detta har i olika omfattning pågått sedan dess.

I augusti 2011 beslutades att det fortsatta arbetet med att sammanställa och få mera input till planen skulle göras inom ramarna för projektet ”Lokala Utvecklingsplaner inom Leader Polaris”. Ett projekt som anordnas av Hela Sverige ska leva, avdelning Norrbotten. Med detta fick bygden en extern konsult för att hålla i det vidare arbetet. I detta arbete ingick även att göra en swot-analys. (Enkel analys som visar styrkor, svagheter, hot och möjligheter).

Skriftlig inbjudan till hushållen i bygden, annonsering på webbsidor och e-post användes för att engagera flesta möjliga att delta vid det offentliga mötet 14 september vid Folkets Hus. På detta möte beslutades att gå vidare med planprocessen. Arbetsgrupper bildades och under hösten arbetade dessa fram en sammanställning av den lokala utvecklingsplanen. Kenneth Nyberg, Hela Sverige ska leva, blev koordinator i detta arbete.

VUOLLERIMBYGDENS PROFIL

Karta Vuollerim-bygden från www.vuollerim.se

Andan

Kännetecknen för Vuollerimbygden idag är företagsamma människor och deras strävan att tillsammans göra bygden intressant och bekväm att bo och verka i. I dag berikas bygden genom att samhället är på väg att bli multikulturellt med ett brett spektra av nationaliteter. Människor känner stort ansvar för bygdens utveckling och fortlevnad och bidrar med ett stort mått av frivilligt arbete.

Kultur

Bygden präglas av entreprenörskap och framåtanda. Ett rikt föreningsliv och en fantastisk natur skapar möjligheter för en värdefull fritid. Bibliotek, biograf, museer, hembygdsgårdar och bagarstugor är lokaler som lockar många besökare med olika evenemang året runt. Återkommande traditioner står bland andra skoterföreningen, fiskeföreningar, revy- och teatersällskapet för. Vintermarknadsarrangemang och hemvändardagar/sommarfestligheter är andra årligen återkommande evenemang, med olika föreningar och organisationer som arrangerer. Många människors fritid i bygden präglas av olika former av idrottsaktiviteter.

Slalom/längdskidåkning, karting, ridning, skytte, fitness och mycket mer. Välpreparerade vinter- och sommarleder gör att det är enkelt och bekvämt att ta sig ut i bygdens natur. Det rika utbudet på aktiviteter är prisvärt och lättillgängligt. Det finns flera mötesplatser där god mat serveras med såväl lokala som internationella influenser.

Kulturella utvecklingsmöjligheter

Bygden har potential för att arrangera olika evenemang. Tillgång till scen, både inom- och utomhus, friidrotts-, och vintersportanläggningar samt erfarenheter att genomföra större event finns i bygden. Bygden erbjuder övernattningsmöjligheter både i form av hotell och enklare boende. Förutsättningarna för att kunna arrangera både större och mindre idrotts- och musikarrangemang samt kurs- och konferensverksamhet är mycket goda.

Näringslivet

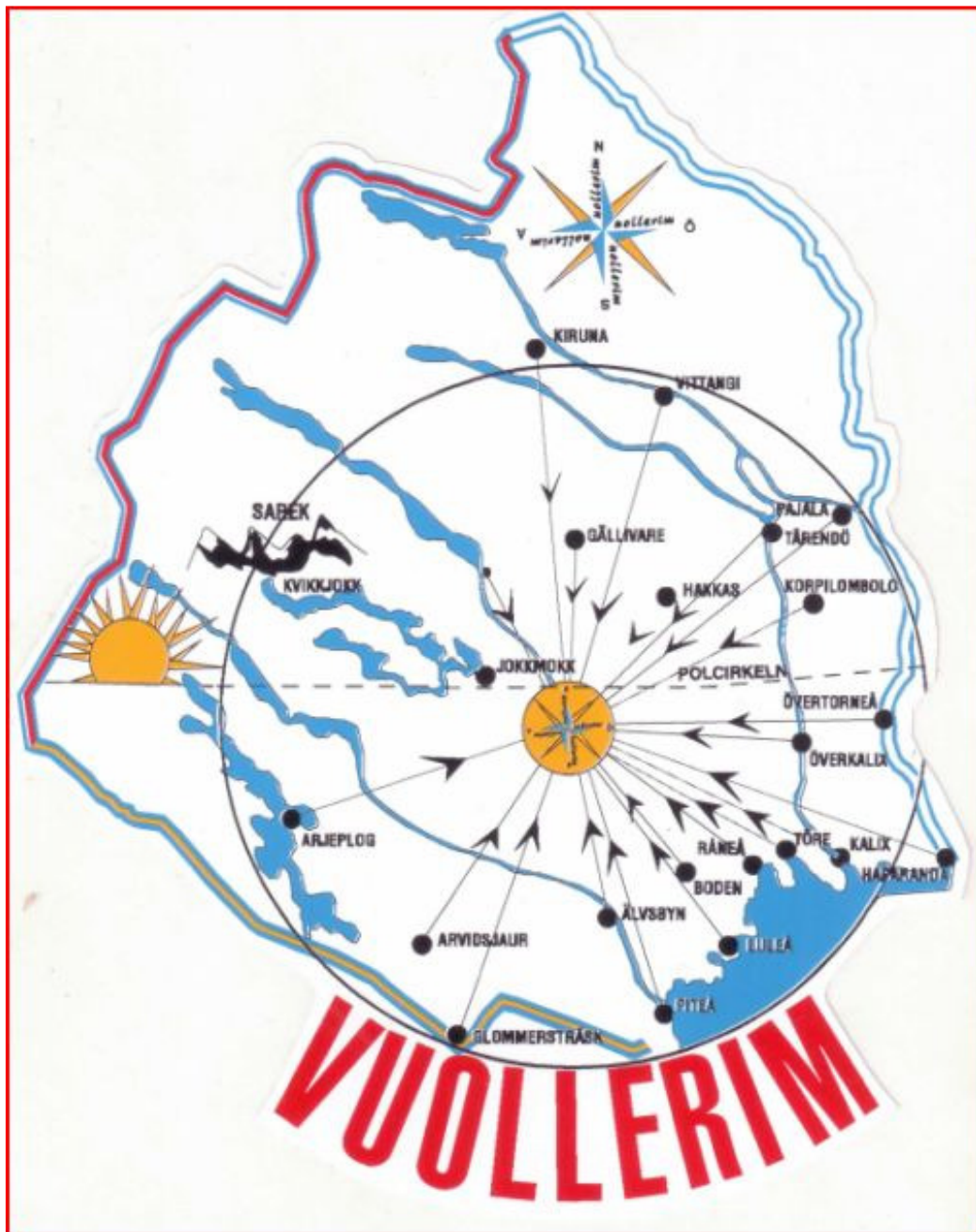
Näringslivet i området består idag av lokala entreprenörer, vattenkratsunderhåll och driftarbete, tillverkningsindustri, turistföretagare, handel, aktivt föreningsliv och nyföretagande. Bygden erbjuder kommunal- och landstingsservice som vårdcentral tandläkare, äldreomsorg, bibliotek, barnomsorg och skola. Privat service och handel som post, livsmedel- och diversehandel, bensinstation, elektronikaffär och service, däckverkstad, frisersalong, tryckeri, skoterverkstäder och skoterhandlare, bilverkstad, biograf, hotell- och restaurangverksamhet samt skola. I dag finns ca 100 barn i bygden i ålder 0-16 år.

I bygden finns goda kommunikationsmöjligheter. Buss och tågförbindelser i omedelbar närhet, flyget drygt 1½ timme nära, såvida man inte kommer med ett sportflygplan – då kan man landa mitt i Vuollerim. Bygden har också ett väl utbyggt fibernät.

På senare år har ett antal bygdebolag engagerat flera hundra människor på olika sätt. Hotell- och restaurang, turistföretag, affär och skola drivs i dag i olika företagsformer ägda av stora delar av bygdens innevånare.

Näringslivets utvecklingsmöjligheter

För den kreativa och entreprenöriella människan finns stora möjligheter att sköta ett arbete från hemmet. Turismen är under utveckling och det finns fortfarande mycket som kan utvecklas. Bland annat efterfrågas en fungerande campingplats. Fisketurismen är under uppbyggnad och när det gäller fisket i älvarna finns utrymme för kreativa insatser. Det är unikt med växtzon sex så långt in i landet på denna breddgrad. Det medför ovanliga vegetations- och odlingsförhållanden. Utrymme för ”udda” industrier eller verksamheter finns! Rehabilitering, behandlingshem och förädling av råvaror kan vara en nisch. I bygden finns ingen gårdsbutik, ännu!

VUOLLERIM - Där allt och alla möts

Här möttes hav och land för mer än 6000 år sen
Här möttes unga älskande och slog sig ner ren då
Här möttes tidigt två skilda kulturer från olika håll
Här möttes i vänskap bofasta nybyggare och flyttande lapp
Här möttes Leulmaale och samiskan, två helt skilda språk
Gav språklig gräns mellan namn på byar, berg, bäckar och sjöar

Här möttes två mäktiga älvar med hälsning från snöiga fjäll
Från doftande hjortronmyrar och tusen skogstjärnars trolska land
Här möttes Luleälvarnas brusande forsar och stilla flytande sel
Här möttes vattenrallare och ortens brukare av skog och teg
Här möttes vägar sen fädernas tid, från norr, söder, öster och väster

Här möttes det öppna odlade landskapet och de mäktiga djupa skogarna
Här möttes var vår skir lövskogsgroönka och barrskogs djupgröna färg
Här finns sommarnattens blåa ljus och midvinterdagens vita mörker
Och norrskenets slöjdans över himmel med gnistrande stjärnefond i fjärran
Här finns kraft, här finns människor med vilja och duglighet stor
Här finns ett färgrikt levande samhälle och djurrik stilla natur

Här i Nordlänets mitt vid Polcirkelns gräns vi lyckliga bor

Här finns allt som ger oss ger en livskvalité så stor

Och allt blandas till en skummande brygd

Och ger oss en underbar bygd

Hans-Åke Sundkvist

Det historiska kulturlandskapet

Vuollerimbygden har 2011 cirka 1 000 innevånare. Geografiskt befinner sig bygden mitt emellan kustlandet i öster och fjällvärlden i väster som en del av i Jokkmokks kommun. Det finns och har funnits en lång historia med lantbruk, skogsbruk och renskötsel i skogssamebyar i området. Lokala arkeologiska fynd visar att denna plats sedan tusentals år, närmare bestämt ca 8 000 år varit bebodd av människor.

Under vattenkraftsutbyggnaden som startade på 1950-talet fick näringslivet i närområdet en helt ny inriktning. I själva utbyggnadsfasen fanns det mycket jobb på orten. Många kom till området för att jobba som "vattenrallare" och många av de som tidigare var engagerade i lokala näringar kunde få jobb på Vattenfall istället. Många flyttade till området för att flytta vidare när arbetet med lilla och stora Lule älv var klart.

Moräntaget norr om Porsi kraftstation, innehåller det äldsta fragment vi vet om bygden. Här har ett moränlager, som bildats innan senaste istiden eller under en interstadial under densamma, täckts över en yta med en mark- och buskvegetation av tundratyp. Dateringen bör ligga mellan 100- och 30 tusen år före nutid.

Luleälvarnas läge förändrades under isavsmältningen. Lilla Lule älv fick sin nuvarande huvudriktning, och kontakt med Stora Lule älv i samband med att mäktiga isälvsavlagringar stängt det tidigare flödet mot sydost i landets lutningsriktning. Den övre delen av Stora Lule älv som tidigare rann mot Råne älvdal, förändrade sitt lopp när vattenmassor bröt igenom det sprickfyllda berget vid Porjus- Harsprånget, och förenade sig med Pakkojokk för vidare färd ned mot havet. Landhöjningen kan studeras vid Kartiberget Porsi, där havsvågornas svall spolat bort allt av det finare materialet och endast kullersten lämnats kvar i bergsidorna, ca 170 meter över nuvarande kustlinje. Bomyrbergets profil visar hur den äldsta strandlinjen skapat kraftiga avsatser i bergsidan, där Vuollerims slalombacke idag är belägen.

De äldsta kulturlämningarna. Fångstgropar finns i hundratal i området. De äldsta, ligger i sandmark på Älvnäset, och är även bland de äldsta i landet. De är daterade till perioden 7 000 före nutid, medan de flesta tycks ligga i moränmark i älvdalens bergstrakter, omkring 4 000 år senare. Boplatser från jägarsamhällets äldre tid finns längs stränder i hela området i form av härdar, stenredskap, benmaterial, avslag och skörbränd sten. Bostadslämningar av en ålder kring 6 000 år finns på Älvnäset tillsammans med diverse aktivitetsytor och stenbrott. Tolkning av fynden tyder på en vinterbosättning under det atlantiska, varmare och fuktigare, klimatskedet. Lämningarna av stenåldersbyn ingår i ett större komplex av ett fungerande jägarsamhälle med kvartsbrott, samlings-, jakt- och fiskeplatser.

Skogssamisk kultur.

Sjokksjokks sameby var Sveriges största och täckte hela området mellan Gällivare och Pite älvadal för ett drygt halvmillennium sedan. Mängder av kåtalämningar, marknadsplatser, härdar, stängselsystem, fångstgropar och anordningar för jakt, fiske och renskötsel finns registrerade eller dålda i skogsområdena. Idag finns rester av den stora samebyn kvar i området i form av Sierris sameby som nu är landets minsta.

Skogsbruk

Har en flerhundraårig historia i regionen. Avverkningarna har förändrats, och dess utveckling kan ses i form av äldre skogshyggen eller modernare föryngringsytor av ibland ansevärd format. Mitt i byn finns en renoverad motor från en ångsåg, som utgjorde byns första industri, bevarad. Andra sågar av skiftande datering, liksom lämningar från flottningsperioden, finns i hela området.

Vägar och kommunikationer

Från de äldsta tiderna fanns här skogsstigar, och vattenvägar för stockbåtar. De ersattes i och med statsmaktens malmintressen och kolonisering av området, efterhand av rid-, renackja- och vagnsleder. Under Hermelinstiden i mitten av 1800-talet planerades för en järnväg för malmtransporter från Gällivare ned mot Lule älvadal vid Storbacken. Därför uppfördes en stationsbyggnad på älvens norra strand för att man därifrån skulle flotta malmen ned mot kusten. Den fick dock aldrig någon rälskontakt eftersom malmbanan ersatte detta projekt. Sedan 1890-talet fanns vägar längs älvdalen som sedermera började brukas för motortrafik. 1888 när järnvägsstationen i Murjek uppfördes började väg och brobyggen för kommunikationer mot Jokkmokks samhälle. Telegraf och telefonförbindelser fick byn 1904.

Den moderna byns förändringar

Jordbruk och boskapsskötsel införs i samhället under 1700-talets första del. Innevånarantalet i området vid förra sekelskiftet, uppgick till ca 500. Kraftverkbyggnadsperioden från 1950-talet och framåt ökade befolkningen mer än fyrdubbelt, service och handel blomstrade. Sedan 1970-talet har utbyggnaden i älvdalen avslutats och befolkningstal och service gått nedåt. I dag pågår en utveckling av samhället där kultur och natur är huvudattraktioner. Detta har öppnat vägar för en ökande besöksnäring och återtagande av en bättre servicenivå i bygden.

Ulf Westfal med flera

Vår vision inför framtiden

Vi vill bli fler!

Vi vill profilera vår bygd som ett ställe att komma hem till.

Grunden i detta dokument är ett gemensamt antagande om en vilja att bevara och utveckla bygden.

För att jobba mot visionen satsas initialt på följande:

- Att framhålla behovet av en grundläggande service i bygden.
- Att verka för en god uppväxtmiljö som skapar goda relationer och gör att det känns kul att stanna eller vilja flytta tillbaka.
- Att verka för fler arbetstillfällen till bygden.
- Att utveckla kulturella händelser så de blir intressanta för turister. Upplevelser utförda med lokala resurser ger jobb i bygden.
- Att arbeta för ett gott samarbetsklimat inom bygden och kommunen.
- Att verka för en gemensam marknadsföring och profilering av bygden.
- Att verka för att ett lokalt bygderåd eller liknande bildas.
- Att verka för att ungdomsmötesplats finns.
- Att utveckla kommunikationsmöjligheter i och till och från bygden.
- Att verka för att locka till sig riskkapital bland annat för att underlätta för entreprenörer att dra igång verksamhet.
- Att erbjuda möjlighet att provbo eller bo i Vuollerimbygden.
- Att utveckla tanken med ett seniorboende för pigga pensionärer.

Förslag att ta tag i

Under arbetets gång har nedanstående punkter kommit fram som förslagsområden att arbeta för. Punkterna är skrivna utan inbördes ordning men grupperade inom olika fokusområden.

Service

Bevara och utveckla den service som redan finns
Behålla biblioteket i nuvarande lokaler
Badhuset måste öppna
Skolköket kvar
Hela bygdens skolverksamhet
Servicekontor för byabehov – ekonomi, administration mm
Äldreomsorg
Barnomsorg

Kultur	<p> Vuollerim 6000 Skogen Järnvägen Industrialismen Vattenfall Lokal älvräddningsgrupp Hembygd musik och teater Idrottsverksamheter </p>
Marknadsföring	<p> Informationsskyltar Information och marknadsföring av bygden Varumärkesbyggande av ”Vuollerimbygden” Informationsblad Synlig väginformation ”Boende paketeringsboda” = organisation Marknadsföring i ett samlat begrepp Ambassadörer Samorda de olika byarnas hemsidor </p>
Gemenskap	<p> Samverkan mellan generationer Samverkan mellan människor Delge varandra kunskaper Aktivt nätverkande Delaktighet – alla behövs Helhetssyn i kommunen, alla orter lika viktiga Sittbänkar i byn Bygderåd – hållbar lokaldemokrati, samarbete med kommunen Hemkänsla med samverkan som smörmedel Cafékvällar någon gång per månad, året runt, med olika teman Vänorter för lärande av varandra Aktiviteter för alla åldrar Ökat medbestämmande av bygden i kommunen Ungdomsråd Fler öppna mötesplatser Träffar för barnfamiljer och andra Träffpunkter – möten mellan människor Kurser/studiecirklar 24-timmarslopp – gå, cykla, fiska, simma Sammanhållning Ta tillvara erfarenheter från nyinflyttade Gott samarbete på alla plan </p>

Barn och ungdom

Möte och samlingsplats för ungdom
Behålla en ungdomsgård
Ungdomsverksamhet
Möjligheter för ungdom att stanna i byn, gymnasieutbildning och jobb
Lekpark i centrum
Skyltning för säkerhet för barn i trafiken
Fritidssysselsättning för ungdom
Ta reda på vad ungdomarna själva vill
Behålla/utveckla sportanläggningarna, inkl bowlingen

Turism

Fisketurism
Campingplats
Attraktivt centrum
Utveckla lokala mattraditioner
Längre öppettider för turister
Varmt välkomnande
Loppis
Utflyktsmål, sommar och vinter
Utbud av varor och aktiviteter
Mässor, t ex hälsomässa
Turistinformation
Aktiviteter i Vuollerim 6000
Göra Vuollerim till fiskeeldorado
Semesterhusbyten
Stuguthyrning
Ekoturism
Olika kulturer
Natur- och upplevelsemöjligheter

Boende

Lägenheter för äldre frigör hus för barnfamiljer
Seniorlägenheter med utvidgad service
Bevara gamla hus
Renovera hus
Planera, utveckla, finansiera och bygga boende
Få ut information om vår attraktiva bygd – informationsmaterial, informationstelefon, hemsida
Välkomstkommitté för nyinflyttade
Ungdomslägenheter
Prova-på-boende
Fadderordning
Rädda tomma hus-grupp
Värdfamiljer för inflyttade
Byte av hem, studenter
”Prova på att bo i Vuollerim-paket”
Lägenheter 50+

Arbetsstillfällena

Ungdomsjobb
Stoppa utflyttningen av VFs arbetsstillfällena
Turism
Hitta entreprenörer som är beredda satsa/starta aktiviteter
Stöd entreprenörer med råd och dåd
Stödja företagsamheten
Sommarkiosk
Småaffär
Bensinstation
Bageri
Matställen
Bilda Vuollerims Fastighetsbolag
Fler entreprenörer med idéer och kunskap om kapital
Riskkapital
Finansiärer för lokala idéer
Näringslivsutveckling – utveckla det som redan finns och starta nya företag, generationsväxling

Infrastruktur

Tillgänglighet
Underhåll av flygfält
Möjliggör att sjöflygplan kan landa
Flygbensin
Bra/bättre kommunikationer
Bra vägar
Inlandsbanan som biltåg
Bredband
Inkörspport till Vuollerim – Murjek
Utveckla Luleälvdals samarbete

Innehållet i den här skriften är ett resultat av ett öppet arbete i bygden för att ta fram en lokal utvecklingsplan. I detta arbete har människor bidragit utifrån ett gemensamt intresse att vilja se bygden utvecklas. Det är inget av det som står skrivet som är hugget i sten, utan alla kommentarer tas tacksamt emot och kommer att ligga till grund för ytterligare lokal utveckling. Välkomna med inspel, kommentarer, idéer mm till glädje för Vuollerimbygdens utveckling.

Vill du veta mer om vad som händer i Vuollerimbygden är du välkommen att höra av dig till nedanstående kontaktpersoner.

Alla är hjärtligt välkomna med bidrag till det fortsatta arbetet!

Annette Amundsson
070 – 558 04 43
annette.amundsson@vuollerim.se

Audun Otterbech
070 – 660 11 66
audun@gel.se

Bilaga 1

Befolkningsstatistik

(SCB 2010-12-31)

Ålder

0	8
1-3	15
4-5	10
6	8
7-9	19
10-12	21
13-15	34
16-18	38
19-29	85
30-39	55
40-64	420
65-74	157
75-84	147
85>	<u>43</u>
	1060

Föreningar

(2011-11-23)

Bidra ideell förening	Sång och Musikföreningen Cygnus
Brandkårens Kamratförening	Teater Älvmötet
Byggnadsföreningen Folkets Hus	Traktorföreningen
Jokkmokk Vuollerims Socialdemokratiska förening	Unga Örnar
Jokkmokks kommuns Röda Kors Krets	Vattenfalls IF
Kuouka Intresseförening	VSK Vuollerims Sportklubb
Mellersta Vuollerims Bouleklubb	Vuollerim 6000 Natur och Kultur
Messaure Hemvännerförening	Vuollerimbygdens Festkompani
Missionshuset Porsi	VuollerimPunktSe
Murjek Vuollerims Pistolskytteklubb	Vuollerims Byalag
Murjeks Bollklubb	Vuollerims Hembygdsförening
Murjeks Hembygdsförening	Vuollerims Lionsklubb
MVBK	Vuollerims Motorförening
Naturskyddsföreningen i Jokkmokk/steget före	Vuollerims Revy- och Teatersällskap
Porsi Bönehus Stiftelse	Vuollerims Ridklubb
Porsi Intresseförening	Vuollerims Skytteförening
PRO-Vuollerim	Vuollerims Trädgårdsförening
SPF Vuollerim	

Saknas någon förening, var vänlig och anmäl det till någon av kontaktpersonerna för komplettering (se sista sidan).

Företag

(2011-11-23)

Amundssons Entreprenad	Murjek Vildmarksguide
Anders Hedlunds Åkeri AB	Nordic Quality Consulting
Anders Mattsons Skoterservice AB	Norrskan i Lappland
Anders Y Larsson Firma	Peters Skog & Trädgård
Annes Tjänsteservice	Polarprotect AB
Bernt Nyberg Åkeri	Porsi Bygg AB
Bilisten/Macken i Vuollerim AB	Porsi TexSafe
Bröderna Högling HB	Puncto
ByaTryck AB	QE Leadership HB
Clariti Consulting	Reprosteel
Flexhälsan	Restaurang Sala Thai
Fogelvik Film, E-S Sandling	Rigmor-Janne Musik
Hignland Hotel	Rogers Radio & TV
Hotel Vuollerim Gästgiveri/VIVA AB	Runas Vadmal
Hårfixan Eva Frisör och Ekonom	Sandlings Åkeri AB
Höglinds Fastighetservice	Sol-Britts Hårverkstad
Irene Hälsokonsult	Storbacken Mek
J. Gustavssons Åkeri	SVC
Johnnys Skoter & Mek HB	Tallhed Transport AB
Kent Andersson Bilverkstad	Taxi i Vuollerim AB
Konsum Malmfälten	The Village Team AB
Lapland Vuollerim Welcomes You AB	Vattenfall Services Nordic AB
Lerim	Vattenfall Vattenkraft AB
Liko Textil AB	Virvelvind AB
Miljöfönstret ek. förening	Vuollerimbygdens Ekonomiska Förening
Miljökompetens HB	Vuollerims Friskola AB

Vuollerims Måleri AB

Vuollerims Rör

Vuollerims Snickeriservice AB

Westmans Åkeri AB

Willards

Öbergs Lantbruk med Gunnels Trädgårdscafé

Ös i Lappland AB

Saknas något företag, var vänlig och anmäl det till någon av kontaktpersonerna för komplettering (se sista sidan).